



# ÜCRET KAZANÇLARI VERGİ REHBERİ

**2010**

**ÜCRETSİZDİR**

Bu rehber sadece pdf formatında hazırlanmıştır.

**Ayrıntılı bilgi için**  
Vergi İletişim Merkezinin (VİMER) 444 0 189 numaralı telefon hattına  
**başvurabilirsiniz.**

**[www.gib.gov.tr](http://www.gib.gov.tr)**

Bu rehber, yayım tarihinde yürürlükte olan mevzuat dikkate alınarak hazırlanmıştır.

**GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞI**  
**Mükellef Hizmetleri Daire Başkanlığı**  
**Yayın No:103 ŞUBAT 2010**

## İÇİNDEKİLER

1. Giriş
2. Ücretin Tanımı
  - 2.1. Ücret Olarak Vergilendirilecek Diğer Ödemeler
3. Ücretin Unsurları
4. Ücret Gelirinin Vergilendirilme Şekli
  - 4.1. Gerçek Ücretler
    - 4.1.1. Ücretin Safi Tutarının Tespiti
      - 4.1.1.1. Emekli Aidatı ve Sosyal Sigorta Primleri
      - 4.1.1.2. Sosyal Güvenlik Destekleme Primi
      - 4.1.1.3. Şahıs Sigorta Primleri ve Bireysel Emeklilik Katkı Payları
      - 4.1.1.4. Sendikalara Ödenen Aidatlar
      - 4.1.1.5. Sakatlık İndirimi
    - 4.1.2. Gerçek Usule Tabi Ücretlerin Vergilendirilmesi
      - 4.1.2.1. Kesinti Yoluyla Vergilendirme
      - 4.1.2.2. Ücretin Yıllık Beyanname ile Beyan Edilmesi
        - 4.1.2.2.1. Birden Fazla İşverenden Alınan Ücretler
        - 4.1.2.2.2. Yabancı Bir Ülkedeki İşveren Tarafından Doğrudan Doğruya Ödenen Ücretler
        - 4.1.2.2.3. Yabancı Elçilik ve Konsolosluklarda Çalışan ve İstisnadan Faydalanmayan Memur ve Hizmetlilere Ödenen Ücretler
      - 4.1.2.3. Yabancı Elçilik ve Konsolosluklarda Çalışan ve İstisnadan Faydalanmayan Memur ve Hizmetlilere Ödenen Ücretler
    - 4.1.3. Yıllık Beyan Esasında Beyannamenin Verilme Zamanı ve Yeri
    - 4.1.4. Hesaplanan Verginin Ödenme Zamanı ve Yeri
    - 4.1.5. Vergi Tarifesi
  - 4.2. Diğer Ücretler
5. Asgari Geçim İndirimi
  - 5.1. Asgari Geçim İndiriminden Yararlanacak ve Yararlanamayacak Olanlar
  - 5.2. Asgari Geçim İndirimi Tutarının Hesaplanması
  - 5.3. Asgari Geçim İndiriminde Aile Fertlerinin, Emekli Maaşı Olanların ve Boşananların Durumu
  - 5.4. Sakatlık İndiriminden Faydalananlar İçin Asgari Geçim İndirimi
  - 5.5. Medeni Hal ve Çocuk Sayısının Değişmesi Durumunda Asgari Geçim İndirimi
  - 5.6. Yıllık Beyanname Veren Ücretlilerde Asgari Geçim İndirimi Uygulaması
  - 5.7. Yıllık Beyanname Mahsup Edilecek 2009 Yılı Asgari Geçim İndirimi Tutarları
  - 5.8. 2010 Yılı Asgari Geçim İndirimi Tutarları
6. Beyannamenin Doldurulmasına İlişkin Örnekler
7. Beyannamenin Doldurulmasında Dikkat Edilecek Hususlar

## Verginizi Ödeyebileceğiniz Anlaşmalı Bankalar

## **MİSYONUMUZ**

Toplumsal refahın artırılmasına destek sağlamak üzere yeterli geliri adalet, tarafsızlık, verimlilik ilkeleri çerçevesinde toplamak, vergi sisteminin basitleştirilmesi ve uyumun artırılmasına katkıda bulunmak ve mükellefe kaliteli hizmet sunmaktır.

## **VİZYONUMUZ**

Her türlü ekonomik yapı ve aktiviteyi geliştiren, kavrayan; güvenilir, etkin, şeffaf, küresel boyutta öncü ve örnek bir idare olmaktır.

## **TEMEL DEĞERLERİMİZ**

Vizyonumuza ulaşırken, Gelir İdaresinin tüm çalışanlarının görevlerini yerine getirmede esas alacağı temel değerlerimiz şunlar olacaktır:

Güvenilirlik  
Adalet  
Tarafsızlık  
Etkinlik (Hız, esneklik ve verimlilik)  
Saydamlık  
Sorumluluk Bilinci  
Çözüm Odaklılık  
Yetkinlik  
Sürekli Gelişim  
Katılımcılık

## 1. GİRİŞ

Bu rehber, Gelir Vergisi Kanununa göre gerçek usulde ücret geliri elde eden kişileri, işverenler tarafından kendilerine yapılan ücret ödemelerinin yıl içinde kesinti suretiyle vergilendirilmesi ve hangi hallerde yıllık beyanname ile beyan edilmesi gerektiği hususlarında bilgilendirmek amacıyla hazırlanmıştır.

Bu rehberde, ücretin tanımı, unsurları ve ücret matrahından indirim konusu yapılan unsurların yanı sıra asgari geçim indirimi uygulaması ve 2009 takvim yılında kesintiye tabi olmayan ücret geliri elde eden ücretlilerle, birden fazla işverenden ücret alan kişilerin hangi hallerde beyanname verecekleri ile beyanname vermeleri durumunda beyan edilecek gelirin tespitine ilişkin örnekli açıklamalara yer verilmiştir. Ayrıca bu rehberde, beyannamenin doldurulmasına ilişkin örnekler ve beyannamenin doldurulmasında dikkat edilecek hususlar da yer almaktadır.

## 2. ÜCRETİN TANIMI

Ücret, işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar (hizmet karşılığının mal olarak verilmesi) ile sağlanan ve para ile temsil edilebilen (konut, araç sağlanması vb.) menfaatlerdir. Gerçek kişilerin bir takvim yılı içinde elde etmiş oldukları ücret gelirleri gelir vergisine tabidir. Ücret bedensel ya da zihinsel bir emek karşılığında işverenden elde edilen hasılayı ifade eder. Bu hasıla para şeklinde olabileceği gibi aynı veya para ile temsil edilebilen menfaat şeklinde de olabilir.

Ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olması veya bir ortaklık ilişkisi niteliğinde olmamak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunması ücretin niteliğini değiştirmez.

### 2.1. Ücret Olarak Vergilendirilecek Diğer Ödemeler

Aşağıda yazılı ödemeler de ücret sayılmaktadır:

- Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20'nci maddesinde belirtilen bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar veya bunların teşkil ettikleri birliklerin personellerinin malullük, yaşlılık ve ölümlerinde yardım yapmak üzere kurulan sandıklardan ödenen ve en yüksek devlet memuruna ödenen tutarı aşmayan kısım istisna kapsamında olup bunların dışında kalan emeklilik, maluliyet, dul ve yetim aylıkları.
- Daha önce yapılmış veya gelecekte yapılacak hizmetler karşılığında verilen para ve ayınlarla sağlanan menfaatler.
- TBMM, İl Genel Meclisi ve Belediye Meclisi üyeleri ile özel kanunlarına veya İdari kararlara göre kurulan daimi veya geçici bütün komisyonların üyelerine ve yukarıda sayılanlara benzer diğer kişilere bu sıfatları dolayısıyla ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler.
- Yönetim ve Denetim Kurulları başkanı ve üyeleriyle, tasfiye memurlarına bu sıfatları dolayısıyla ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler.
- Bilirkişilere, resmi arabuluculara, eksperlere, spor hakemlerine ve her türlü yarışma jürisi üyelerine ödenen veya sağlanan para, ayın ve menfaatler.
- Sporculara transfer ücreti veya sair adlarla yapılan ödemeler ve sağlanan menfaatler.

### 3. ÜCRETİN UNSURLARI

Gelir Vergisi açısından bir ödemenin ücret ya da başka bir gelir unsuru olarak vergilendirilip vergilendirilmeyeceği aşağıda sayılan üç unsura göre tespit edilecektir. Bu üç unsur birlikte varsa elde edilen gelir ücret olarak vergilendirilecek, aksi takdirde ücretten söz etmek mümkün olmayacaktır.

#### Ücreti meydana getiren 3 temel unsur:

- **Bir işverene tabi olma:** Herhangi bir ödemenin ücret olarak kabul edilebilmesi için gerekli olan ilk unsur çalışanın işverene tabi olmasıdır. İşveren; hizmet erbabını işe alan, emir ve talimatları dâhilinde çalıştıran gerçek veya tüzel kişidir. Çalışanın işverene bağlılığı, fiili olabileceği gibi kanun, tüzük, yönetmelik veya sözleşmelerle de saptanmış olabilmektedir.
- **Belli bir iş yerine bağlı olma:** İş yeri; ticari, sınai, zirai ve mesleki bir faaliyetin yürütülmesi için tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yerlerdir. Bu yerlere bağlılık, hukuki anlamda bir bağlılıktır. Hizmetin mutlaka fiilen işyerinde yapılması zorunlu değildir.
- **Hizmetin karşılığı olarak bir ödemenin yapılması:** Ödeme bir hizmet karşılığı değilse ücret sayılmasına imkân yoktur. Hizmet karşılığı olarak yapılan ödeme, nakit (haftalık, aylık vb.), ayın (hizmet karşılığının mal olarak verilmesi) veya para ile temsil edilebilen menfaatler (konut, araç sağlanması gibi) şeklinde olabilir.

### 4. ÜCRET GELİRİNİN VERGİLENDİRİLME ŞEKLİ

Ücret gelirleri iki şekilde vergilendirilmektedir:

- Gerçek ücretler
- Diğer ücretler

#### 4.1. Gerçek Ücretler

Ücret gelirlerinin vergilendirilmesinde ilke olarak gerçek usul kabul edilmiştir. Vergi, gelirin gerçek ve safi tutarı üzerinden alınmaktadır.

##### 4.1.1. Ücretin Safi Tutarının Tespiti

Ücretin safi tutarı, işveren tarafından verilen para ve ayınlarla sağlanan yararlar toplamından (yani ücretin gayrisafi tutarından) bazı indirimlerin yapılmasından sonra kalan tutardır.

Bu indirimler şunlardır:

- Emekli aidatı ve sosyal sigorta primleri,
- OYAK ve benzeri kamu kurumlarınca yapılan yasal kesintiler,
- Sosyal güvenlik destekleme primi,
- Şahıs sigorta primleri,
- Bireysel emeklilik katkı payları,
- Sendikalara ödenen aidatlar (işçi ve memur sendikaları),
- Sakatlık indirimi.

#### **4.1.1.1. Emekli Aidatı ve Sosyal Sigorta Primleri**

Kanunla kurulan emekli sandıkları ile 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun geçici 20'nci maddesinde belirtilen bankalar, sigorta ve reasürans şirketleri, ticaret odaları, sanayi odaları, borsalar veya bunların teşkil ettikleri birliklerin personellerinin malullük, yaşlılık ve ölümlerinde yardım yapmak üzere kurulan sandıklara ödenen aidat ve primler ücretin gayrisafi tutarından indirilebilir.

Emeklilik aidatı ve sosyal sigorta primlerinin gider olarak indirilmesi, yasal olarak kabul edilmiş bulunan kurumlara, yasalarında öngörülen şekilde ücretten kesilmek suretiyle ödenen borçlanma aidat ve primlerinin tutarına ve oranına bakılmaksızın, kesildiği aya ait gelir vergisi matrahının tespitinde indirim olarak dikkate alınmaktadır.

Aidat peşin olarak toptan ödenmiş ise, ödenen tutarın tamamı indirim konusu yapılmaya kadar gayrisafi ücret tutarından indirim konusu yapılması gerekir.

Ücretin gerçek ve safi tutarının tespitinde indirim konusu yapılan aidat ve primleri, herhangi bir nedenle geri alan ve kendilerine toptan ödeme yapılanların, yeniden iştirakçi durumuna girmeleri nedeniyle ilgili kuruma peşin ya da borçlanma suretiyle iade ettikleri aidat ve primleri tekrar ücret matrahından indirim konusu yapmaları mümkün değildir.

#### **4.1.1.2. Sosyal Güvenlik Destekleme Primi**

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa göre hesaplanarak işçiden kesilen sosyal güvenlik destekleme primi de ücretin gerçek safi tutarının hesaplanması sırasında indirim unsuru olarak dikkate alınabilecektir.

#### **4.1.1.3. Şahıs Sigorta Primleri ve Bireysel Emeklilik Katkı Payları**

Sigortanın ve emeklilik sözleşmesinin Türkiye'de kâin ve merkezi Türkiye'de bulunan bir sigorta veya emeklilik şirketi nezdinde akdedilmiş olması şartıyla; ücretlinin şahsına, eşine ve küçük çocuklarına ait hayat, ölüm, kaza, hastalık, sakatlık, işsizlik, analık, doğum ve tahsil gibi şahıs sigorta poliçeleri için hizmet erbabı tarafından ödenen primler ile bireysel emeklilik sistemine ödenen katkı payları, ücretin gerçek safi tutarının tespitinde indirim konusu yapılabilecektir.

İndirim konusu yapılacak bireysel emeklilik katkı payları, ödendiği ayda elde edilen ücretin % 10'unu (bireysel emeklilik sistemi dışındaki şahıs sigorta poliçeleri için ödenen primlerde, ödendiği ayda elde edilen ücretin %5'ini) ve yıllık olarak asgari ücretin yıllık tutarını aşamaz.

#### **4.1.1.4. Sendikalara Ödenen Aidatlar**

İşçi sendikalarına ödenen aidatlar, aidatın ödendiğinin sendika tarafından verilecek bir makbuzla belgelendirilmesi kaydıyla, vergi matrahının tayininde gayrisafi ücret tutarından indirilebilecektir.

Sendika aidatı işverenler tarafından ücretlerden kesilmek suretiyle ödenmekte ise ve bu şekilde ödenen aidatın ücret bordrosunda gösterilmesi durumunda makbuz aranmaz.

Diğer taraftan, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu hükümleri uyarınca kamu görevlileri sendikalarından birisine üye olup, kendisinden sendika tarafından belirlenen tutar kadar kesilen sendika aidatının, ücretin safi tutarının tespitinde matrahtan indirim konusu yapılabilecektir.

#### 4.1.1.5. Sakatlık İndirimi

Gelir Vergisi Kanununa göre çalışma gücünün asgari %80'ini kaybetmiş bulunan hizmet erbabı birinci derece sakat, asgari %60'ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ikinci derece sakat, asgari %40'ını kaybetmiş bulunan hizmet erbabı ise üçüncü derece sakat sayılır ve elde ettikleri ücret gelirlerinden aşağıda belirtilen aylık sakatlık indirimi tutarları düşülür.

2009 Yılı için sakatlık indirimi tutarları şöyledir:

|                                    |        |
|------------------------------------|--------|
| Birinci derece sakatlar için aylık | 670 TL |
| İkinci derece sakatlar için aylık  | 330 TL |
| Üçüncü derece sakatlar için aylık  | 160 TL |

Ücretli kişinin kendisi özürlü ise sakatlık indirimi tutarı gelir vergisi kesintisi yapılırken ücret matrahından indirilerek uygulanır. Bu indirimden bakmakla yükümlü olduğu özürlü kişi bulunan hizmet erbabı da yararlanır.

Ayrıca ücret gelirlerini yıllık beyanname ile beyan eden ve bakmakla yükümlü olduğu özürlü kişi bulunan hizmet erbabı da sakatlık indiriminden yararlanabilecektir.

Ücret geliri yıl içinde kesintiye tabi olmadığı için gelir vergisi beyannamesi veren hizmet erbapları da bu indirimi yıllık olarak hesaplayıp beyanname üzerinden indirebilirler. Ancak, yıl içinde ücret matrahından indirim konusu yapılan sakatlık indirimi tutarının ikinci kez yıllık beyannameye indirim konusu yapılması mümkün değildir.

**Ücretin gerçek ve safi tutarlarının tespitinde gelir vergisi gibi kişisel vergiler ve ücret dolayısıyla ödenen damga vergisi gibi ücretle ilgili vergiler, ücretin gayrisafi tutarından indirilemez.**

#### 4.1.2. Gerçek Usule Tabi Ücretlerin Vergilendirilmesi

Gerçek usule tabi ücretlerin vergilendirilmesi iki şekilde yapılmaktadır:

- Ücretten işveren tarafından vergi kesintisi yapılması,
- Elde edilen ücretin yıllık beyanname ile beyan edilmesi.

##### 4.1.2.1. Kesinti Yoluyla Vergilendirme

Ücretlerin ödenmesi sırasında sorumlular tarafından verginin kesilerek vergi dairelerine yatırılmasına kesinti (tevkifat) usulü denilmektedir. Gerçek usulde elde edilen ücretlerin vergilendirilmesi esas olarak bu yöntemle yapılmaktadır.

##### 4.1.2.2. Ücretin Yıllık Beyanname ile Beyan Edilmesi

Tek işverenden alınmış ve kesinti suretiyle vergilendirilmiş ücret gelirleri için tutarı ne olursa olsun yıllık beyanname verilmeyecek, diğer gelirler için beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dâhil edilmeyecektir.

Kesintiye tabi tutulmamış ücret gelirleri için ise bu rehberin '4.2. Diğer Ücretler' bölümünde açıklanan diğer ücretler hariç, tutarı ne olursa olsun yıllık beyanname verilecektir.



Ücretlerinden vergi kesintisi yapılan ve işverenler aracılığıyla yıl içinde asgari geçim indiriminden yararlanan mükelleflerin birden fazla işverenden kesintiye tabi ücret geliri elde edip, birden sonraki işverenden aldıkları ücret tutarı beyanname verme sınırını aşması nedeniyle kesintiye tabi ücret gelirlerini yıllık beyannameye dâhil etmeleri halinde, beyan edilen gelir üzerinden hesaplanan vergiden, yıl içinde kendisine ödenen ücret üzerinden kesilen gelir vergisinin asgari geçim indirimi düşülmeden önceki tutarı mahsup edilecektir.

2009 yılında elde ettikleri ücret gelirleri nedeniyle beyanname vermek zorunda olan kişiler şunlardır:

- Birden fazla işverenden kesinti yoluyla vergilendirilmiş ücret geliri elde eden ve birden sonraki işverenden aldığı ücretlerin toplamı 22.000 TL'yi (Gelir Vergisi Kanununun 103'üncü maddesinde yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutar) aşan ücretliler,
- Ücretlerini yabancı bir memleketteki işverenden doğrudan doğruya alan hizmet erbabı,
- İstisnadan faydalanmayan yabancı elçilik ve konsolosluk memur ve hizmetlileri,
- Maliye Bakanlığınca yıllık beyanname ile bildirilmesi gerekli görülen ücret ödemesi yapılanlar,
- Ücreti kesinti yoluyla vergilendirilmeyen yukarıda sayılanlar dışında kalan ücretliler.

Öte yandan dar mükellef gerçek kişiler, tamamı Türkiye'de kesinti suretiyle vergilendirilmiş olan ücret gelirleri için yıllık beyanname vermeyecekler ve diğer gelirleri için beyanname vermeleri halinde de bu gelirlerini beyannameye dâhil etmeyeceklerdir.

#### 4.1.2.2.1. Birden Fazla İşverenden Alınan Ücretler

Birden fazla işverenden ücret alan ve birden sonraki işverenden aldıkları ücretlerin toplamı Gelir Vergisi Kanununda yazılı tarifenin ikinci gelir diliminde yer alan tutarı (2009 yılı için bu tutar **22.000 TL**'dir.) aşmayan mükelleflerin, tamamı kesinti yoluyla vergilendirilmiş ücretleri için beyanname verilmeyecek ve diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu ücret gelirleri beyannameye dahil edilmeyecektir. Ancak, birden sonraki işverenden alınan ücretlerin toplamının **22.000 TL**'yi aşması durumunda ücretlerin tamamı (ilk işverenden alınan ücret de dâhil olmak üzere) yıllık beyannameye dâhil edilecektir. Birden fazla işverenden ücret alınması halinde, birinci işverenin kim olacağı ücretli tarafından serbestçe belirlenecektir.

2009 yılında kesintiye tabi olarak birden fazla işverenden elde edilen ücret gelirlerinin yıllık beyanname ile beyanı ile ücret geliri ve diğer gelir unsurlarının birlikte elde edilmesi durumunda beyan edilecek gelirin tespitine ilişkin örnekler aşağıda yer almaktadır.

#### ÖRNEK 1:

Bay (A), 2009 yılında üç ayrı işverenden ücret geliri elde etmekte olup, ücretlerin tamamı kesinti yoluyla vergilendirilmiş bulunmaktadır.

|                                 |           |
|---------------------------------|-----------|
| Birinci işverenden alınan ücret | 25.000 TL |
| İkinci işverenden alınan ücret  | 12.000 TL |
| Üçüncü işverenden alınan ücret  | 8.000 TL  |

Birinci işverenden alınan ücret dikkate alınmayacak olup, ikinci ve üçüncü işverenden alınan (12.000 TL + 8000 TL=) 20.000 TL ücretler toplamı 22.000 TL'lik beyan sınırını aşmadığından hiçbir ücret geliri beyan edilmeyecektir.

## ÖRNEK 2:

Bayan (B), 2009 yılında üç ayrı işverenden ücret geliri elde etmekte olup, ücretlerin tamamı kesinti yoluyla vergilendirilmiş bulunmaktadır.

|                                 |           |
|---------------------------------|-----------|
| Birinci işverenden alınan ücret | 25.000 TL |
| İkinci işverenden alınan ücret  | 15.000 TL |
| Üçüncü işverenden alınan ücret  | 10.000 TL |

Birinci işverenden alınan ücret dikkate alınmayacak olup, 2 nci ve 3 üncü işverenden alınan ücretler toplamı (15.000 TL+10.000 TL=) 25.000 TL, 22.000 TL'lik beyan sınırını aştığı için 50.000-TL ücret gelirinin tamamı beyan edilecektir.

## ÖRNEK 3:

Serbest meslek kazancı sahibi Bay (C)'nin, bunun yanında iki işverenden elde ettiği tamamı kesinti yoluyla vergilendirilmiş ücret geliri de bulunmaktadır.

|                                 |           |
|---------------------------------|-----------|
| Serbest meslek kazancı          | 30.000 TL |
| Birinci işverenden alınan ücret | 35.000 TL |
| İkinci işverenden alınan ücret  | 20.000 TL |

Mükellef elde etmiş olduğu serbest meslek kazancı nedeniyle mutlaka beyanname verecektir. Birinci işverenden alınan hariç, ikinci işverenden alınan ücret geliri ise 22.000 TL'lik beyan sınırını aşmadığından ücret gelirleri beyannameye dâhil edilmeyecektir.

## ÖRNEK 4:

Bayan (D)'nin tamamı üzerinden kesinti yapılmış olan 2009 yılı gelirleri aşağıdaki gibidir.

|                                 |           |
|---------------------------------|-----------|
| Birinci işverenden alınan ücret | 60.000 TL |
| İkinci işverenden alınan ücret  | 20.000 TL |
| İşyeri kira geliri (Brüt)       | 35.000 TL |

Bayan (D)'nin birden sonraki işverenden aldığı ücret geliri olan 20.000 TL, 22.000 TL'lik beyan sınırını aşmadığından, ücret gelirleri beyan edilmeyecektir.

Kesintiye tabi işyeri kira geliri ise 2009 yılı için geçerli olan 22.000 TL'lik beyanname verme sınırını aştığından mükellef sadece bu gelirini beyan edecektir.

## ÖRNEK 5:

Serbest meslek erbabı Bay (E)'nin 2009 yılında serbest meslek kazancı yanında iki işverenden elde ettiği tamamı kesinti yoluyla vergilendirilmiş ücret geliri ile yine tamamı kesinti yoluyla vergilendirilmiş işyeri kira geliri bulunmaktadır.

|                                 |           |
|---------------------------------|-----------|
| Serbest meslek kazancı          | 35.000 TL |
| Birinci işverenden alınan ücret | 40.000 TL |
| İkinci işverenden alınan ücret  | 18.000 TL |
| İşyeri kira geliri (Brüt)       | 20.000 TL |

Serbest meslek faaliyeti nedeniyle yıllık beyanname verilmesi zorunludur.

Birinci işverenden alınan hariç, ikinci işverenden alınan ücret geliri ise 22.000 TL’lik beyan sınırını aşmadığından ücret gelirleri beyannameye dâhil edilmeyecektir.

Serbest meslek kazancı ve işyeri kira geliri tutarının toplamı 22.000 TL’lik beyan sınırını aştığından, işyeri kira geliri beyannameye dâhil edilecektir.

#### ÖRNEK 6:

Bayan (F), üç ayrı şirkette yönetim kurulu üyesi olup, 2009 yılı gelirleri aşağıdaki gibidir. Ücret gelirlerinin tamamı kesinti yoluyla vergilendirilmiştir.

|                                 |           |
|---------------------------------|-----------|
| Birinci işverenden alınan ücret | 35.000 TL |
| İkinci işverenden alınan ücret  | 20.000 TL |
| Üçüncü işverenden alınan ücret  | 15.000 TL |
| Konut kira geliri               | 10.000 TL |

Bayan (F), birden fazla işverenden aldığı ücret gelirinin yanı sıra mesken geliri elde etmiştir.

Ücret gelirleri ile ilgili olarak birinci işverenden alınan ücret hariç, ikinci ve üçüncü işverenden alınan ücretlerin toplamı (20.000 TL+15.000 TL) 35.000 TL, 22.000 TL’lik beyan sınırını aştığı için birinci işverenden alınan ücret de dâhil olmak üzere ücret gelirlerinin tamamı beyan edilecektir.

Konut kira gelirinden 2009 yılı için belirlenen 2.600 TL’lik istisna tutarı düşülecek olup, kalan tutar gayrimenkul sermaye iradı olarak beyannameye dâhil edilecektir.

#### ÖRNEK 7:

Bay (G)’nin 2009 yılı gelirleri aşağıdaki gibi olup, ücret gelirleri ile işyeri kira gelirleri kesinti yoluyla vergilendirilmiştir.

|                                 |           |
|---------------------------------|-----------|
| Birinci işverenden alınan ücret | 40.000 TL |
| İkinci işverenden alınan ücret  | 20.000 TL |
| Konut kira geliri               | 10.000 TL |
| İşyeri kira geliri (Brüt)       | 15.000 TL |

İkinci işverenden alınan ücret, 22.000 TL’lik beyan sınırını aşmadığından ücret gelirleri beyan edilmeyecektir.

Mesken kira gelirinden 2009 yılı için belirlenen 2.600 TL’lik istisna düşüldükten sonra kalan tutar beyan edilecektir.

Konut kira gelirinin istisna tutarını aşan kısmı ile işyeri kira geliri toplamı 22.000 TL’lik beyan sınırını aştığı için, kesintiye tabi tutulmuş olan işyeri kira geliri de konut kira geliri ile birlikte beyan edilecektir.

#### 4.1.2.2.2. Yabancı Bir Ülkedeki İşveren Tarafından Doğrudan Doğruya Ödenen Ücretler

Yabancı ülkelerde bulunan işverenlerden alınan ücretler (varsa Türkiye dâhilindeki kazanç ve iratlarıyla birlikte) bir beyanname ile ikametgâhın bulunduğu yerin vergi dairesine bildirilir ve vergilendirilir.

Ancak kanunî ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan dar mükellefiyete tabi işverenlerin yanında çalışan hizmet erbabına, işverenin Türkiye dışında elde ettiği kazançları üzerinden döviz olarak ödediği ücretler Gelir Vergisinden istisna edilmiştir. Bu istisnanın uygulanmasında ücret, işverenin doğrudan doğruya yurt dışından elde ettiği gelirinden döviz olarak ödenmesi ve hiçbir zaman işverenin Türkiye'de elde ettiği kazançla ilişkilendirilmemesi gerekmektedir.

#### **ÖRNEK 8:**

Bayan (H), merkezi yurtdışında bulunan bir firmanın Ankara'da bulunan irtibat bürosunda çalışmakta olup, 2009 yılında kesintiye tabi tutulmamış 30.000 TL ücret geliri elde etmiştir.

Ödevliye ödenen ücretler döviz olarak ödenmediğinden istisnadan yararlanması mümkün değildir. Bu nedenle Bayan (H), elde ettiği ve kesintiye tabi tutulmamış ücret gelirinin tamamını yıllık beyanname ile beyan edecektir.

#### **4.1.2.2.3. Yabancı Elçilik ve Konsolosluklarda Çalışan ve İstisnadan Faydalanmayan Memur ve Hizmetlilere Ödenen Ücretler**

Yabancı ülkelerin Türkiye'de bulunan elçi, maslahatgüzar ve konsolosları ile elçilik ve konsolosluklara mensup olan ve o ülkenin uyruğunda bulunan memurları dışında kalan Türk uyruklu memur ve hizmetlilerin yalnızca bu işlerden dolayı aldıkları ücretler, karşılıklı olmak koşuluyla gelir vergisinden istisna edilmiştir.

Karşılık esasına uymayan ülkenin Türkiye'deki temsilciliğinde çalışan memurlar ve hizmetliler istisnadan yararlanamazlar. Bu durumda ücret sahipleri her yılın sonunda toplam ücretlerini yıllık gelir vergisi beyannamesiyle ikamet ettikleri yer vergi dairesine beyan edeceklerdir.

#### **ÖRNEK 9:**

Ankara'daki bir Elçilikte çalışan Türk uyruklu Bay (I), 2009 yılında 45.000 TL ücret geliri elde etmiştir. Karşılıklılık anlaşmasının uygulanmaması nedeniyle, Bay (I)'nın elde ettiği ücret istisna kapsamında değildir.

Buna göre, söz konusu Elçilikte çalışan Türk uyruklu Bay (I), ücretinden kesinti yapılmadığından ve karşılıklılık esasının da olmaması nedeniyle, 45.000 TL ücret gelirinin tamamını yıllık beyanname ile beyan edecektir.

#### **4.1.3. Yıllık Beyan Esasında Beyannamenin Verilme Zamanı ve Yeri**

1 Ocak- 31 Aralık 2009 döneminde elde edilen beyana tabi ücret kazançlarının 2010 yılının Mart ayının başından yirmi beşinci günü akşamına kadar (1 Mart – 25 Mart) verilecek Yıllık Gelir Vergisi Beyannamesi ile beyan edilmesi gerekmektedir. Beyanname mükellefin ikametgâhının bulunduğu yer vergi dairesine verilecektir.

#### **4.1.4. Hesaplanan Verginin Ödenme Zamanı ve Yeri**

Beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisi, 2010 yılının Mart ve Temmuz aylarında iki eşit taksitte ödenecektir. Hesaplanan vergi, mükellefin bağlı olduğu vergi dairesine ödenebileceği gibi vergi tahsiline yetkili banka şubelerine de ödenebilecektir.

#### 4.1.5. Vergi Tarifesi

Gelir Vergisi Kanunu'nun 103'üncü maddesi uyarınca 2009 takvim yılı gelirlerine uygulanacak vergi tarifesi şöyledir:

|   |      |
|---|------|
| 8.700 TL'ye kadar   | % 15 |
| 22.000 TL'nin 8.700 TL'si için 1.305 TL, fazlası              | % 20 |
| 50.000 TL'nin 22.000 TL'si için 3.965 TL, fazlası             | % 27 |
| 50.000 TL'den fazlasının 50.000 TL'si için 11.525 TL, fazlası | % 35 |

#### 4.2. Diğer Ücretler

Bir kısım hizmet erbabının gerçek ücret üzerinden vergilendirilmesi ücretin saptanmasındaki güçlük nedeniyle mümkün olmamaktadır. Bu nedenle aşağıda yazılı hizmet erbabının safi ücretleri, takvim yılı başında geçerli olan ve sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgari ücretin yıllık brüt tutarının %25'i olarak tespit edilmektedir.

- Kazançları basit usulde tespit edilen ticaret erbabı yanında çalışanlar,
- Özel hizmetlerde çalışan şoförler,
- Özel inşaat sahiplerinin ücretle çalıştırdığı inşaat işçileri,
- Gayrimenkul sermaye iradı sahibi yanında çalışanlar,
- Gerçek ücretlerinin tespitine imkân olmaması nedeniyle, Danıştay'ın olumlu görüşü ve Maliye Bakanlığınca bu kapsama alınanlar.

**Diğer ücretler için yıllık beyanname verilmez, diğer gelirler nedeniyle beyanname verilmesi halinde de bu gelirler beyannameye dâhil edilmez.**

### 5 - ASGARİ GEÇİM İNDİRİMİ

#### 5.1. Asgari Geçim İndiriminden Yararlanacak ve Yararlanamayacak Olanlar

Ücretleri gerçek usulde vergilendirilen gerçek kişiler asgari geçim indiriminden yararlanabilecektir.

Ancak;

- Ücretleri diğer ücret kapsamında vergilendirilen hizmet erbabı,
- Ücret geliri elde etmeyen diğer gerçek kişiler,
- Başka bir kanun hükmü (4490 Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu, 4691 Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu v.b.) uyarınca ücretlerinden gelir vergisi kesintisi yapılmayanlar,
- Dar mükellefiyet kapsamında ücret geliri elde edenler,

asgari geçim indiriminden yararlanamazlar.

#### 5.2. Asgari Geçim İndirimi Tutarının Hesaplanması

Asgarî geçim indirimi, ücretin elde edildiği takvim yılı başında geçerli olan ve sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgarî ücretin yıllık brüt tutarına;

- Mükellefin kendisi için % 50'si,
- Çalışmayan ve herhangi bir geliri olmayan eşi için % 10'u,

- Çocukların her biri için ayrı ayrı olmak üzere; ilk iki çocuk için % 7,5'i,
- Diğer çocuklar için % 5'i,

olmak üzere ücretlinin şahsi ve medeni durumu dikkate alınarak hesaplanan indirim oranlarının uygulanması sonucu bulunacak matrahın, gelir vergisi tarifesinin birinci gelir dilimine karşılık gelen %15'lik oranla çarpımı sonucunun 12'ye bölünmesiyle her aya isabet eden tutar hesaplanır. Hesaplanan bu tutar ise ödenecek gelir vergisinden mahsup edilir. Hesaplama kullanılan formül şöyledir:

$$\text{A.G.İ. Yıllık Tutarı} = (\text{Asgari Ücretin Yıllık Brüt Tutarı} \times \text{A.G.İ. Oranı}) \times \%15$$

**Asgari geçim indiriminin yıllık tutarı, her ücretli için asgarî ücret üzerinden hesaplanan yıllık vergi tutarını aşamayacak ve yılı içerisinde asgari ücret tutarında meydana gelen değişiklikler, asgari geçim indirimi uygulamasında dikkate alınmayacaktır.**

Asgari Ücret Tespit Komisyonu tarafından 16 yaşından büyükler için asgari ücret 2009 yılının birinci altı aylık döneminde aylık brüt 666 TL, ikinci altı aylık dönemi için ise aylık brüt 693 TL olarak tespit edilmiştir. Dolayısıyla, asgari geçim indirimi tutarının hesaplanmasında, yukarıdaki formülde yer alan asgari ücretin yıllık brüt tutarı olarak, ücretin elde edildiği takvim yılı başında geçerli olan ve sanayi kesiminde çalışan 16 yaşından büyük işçiler için uygulanan asgarî ücretin yıllık brüt tutarı olarak (666X12=) 7.992 TL'nin dikkate alınması gerekir. Hesaplamalarda bu tutar 12 ay boyunca kullanılacak olup, 2009 yılının ikinci yarısında asgari ücretin farklı uygulanması bu hesaplamaları etkilemeyecektir.

#### ÖRNEK 10:

Asgari ücretle çalışan, eşi ücretli olarak çalışmayan ve iki çocuğu olan Bayan (K)'nın 2009 yılı asgari geçim indirimi tutarı şu şekilde hesaplanacaktır:

|  |          |
|--|----------|
| 2009 yılında Asgari Ücretin Yıllık Brüt Tutarı (666 TL X 12) | 7.992 TL |
| Mükellefin Asgari Geçim İndirimi Oranı                       | % 75     |
| – Mükellefin kendisi için %50                                |          |
| – Mükellefin eşi için %10                                    |          |
| - Mükellefin çocukları için %15                              |          |
| Asgari Geçim İndirimine Esas Tutar (7.992 TL X % 75)         | 5.994 TL |
| Asgari Geçim İndiriminin Yıllık Tutarı (5.994 TL X % 15)     | 899,1 TL |

Hesaplanan yıllık asgari geçim indirimi tutarının 1/12'si olan (899,1/12=) 74,92 TL, aylık olarak hesaplanan gelir vergisi kesintisi tutarından mahsup edilerek, ücretliye yansıtılacaktır.

#### 5.3. Asgari Geçim İndiriminde, Aile Fertlerinin, Emekli Maaşı Olanların ve Boşananların Durumu

- Ücret geliri elde eden aile fertlerinden her biri için ayrı ayrı hesaplanacaktır,
- Emekli maaşı alanlar da çalışmayan ve herhangi bir geliri olmayan eş olarak kabul edilecektir,
- Eşlerin her ikisinin de ücretli olması halinde çocuklar yalnızca sosyal güvenlik yönünden tabi oldukları eşin bildirimine dâhil edilecektir,
- Boşananlar için indirim tutarının hesabında, nafakasını sağladıkları çocuk sayısı dikkate alınacaktır.

**Yıl içinde işyeri ve işvereni değişen ücretliler, yeni işyerlerinde veya işverenleri nezdinde çalışmaya başladıkları aydan itibaren asgari geçim indiriminden yararlanmaya devam edeceklerdir.**

#### 5.4. Sakatlık İndiriminden Faydalananlar İçin Asgari Geçim İndirimi

Sakatlık indirimi bulunan ücretlinin gelir vergisi matrahı hesaplanırken sakatlık indirimi de düşülecek, sakatlık indiriminin düşülmesinden sonra kalan gelir vergisi matrahı üzerinden hesaplanan gelir vergisi tutarından da yıllık asgari geçim indirim tutarının 1/12'si düşülecektir. Düşülecek tutar, kalan gelir vergisi tutarını aşamayacak ve asgari geçim indirimi farkı diğer dönemlerde de değerlendirilmeyecektir.

#### ÖRNEK 11:

Eşi ücretli olarak çalışan ve iki çocuğu olan ve de 2. derece sakatlık indiriminden faydalanan asgari ücretli Bay (L)'nin, Ekim/2009 ayı asgari geçim indirimi tutarı şu şekilde hesaplanacaktır:

|  |            |
|--|------------|
| 2009 yılında Asgari Ücretin Yıllık Brüt Tutarı (666 TL X 12)   | 7.992 TL   |
| Mükellefin Asgari Geçim İndirimi Oranı<br>– Mükellefin kendisi için %50<br>- Mükellefin çocukları için %15 | % 65       |
| Asgari Geçim İndirimine Esas Tutar (7.992 TL X % 65)   | 5.194,8 TL |
| Asgari Geçim İndiriminin Yıllık Tutarı (5.194,8 X % 15)  | 779,22 TL  |

Hesaplanan yıllık tutarın 1/12'si olan (779,22/12=) 64,93 TL, aylık olarak hesaplanan gelir vergisi kesintisi tutarından mahsup edilecektir. Bu ücretlinin Ekim ayı için, asgari geçim indirimi mahsup işlemi aşağıdaki şekilde gerçekleştirilecektir:

|  |           |
|--|-----------|
| 2009 Yılı Ekim Ayı Brüt Ücreti                             | 693 TL    |
| 2009 Yılı Ekim Ayı Tevkifat Matrahı                        | 589,05 TL |
| İkinci Derece Sakatlık İndirimi Tutarı                     | 330 TL    |
| Sakatlık İndirimi Düşüldükten Sonra Kalan Tevkifat Matrahı | 259,05 TL |
| 2009 Yılı Ekim Ayı Ücretinden Hesaplanan Gelir Vergisi     | 38,85 TL  |
| 2009 Yılı Ekim Ayı Mahsup Edilecek A.G.İ. Tutarı           | 64,93 TL  |
| 2009 Yılı Ekim Ayı Ödenecek Gelir Vergisi                  | 0,00 TL   |
| 2009 Yılı Ekim Ayında Yararlanılacak A.G.İ. Tutarı         | 38,85 TL  |

Bu ücretlinin gelir vergisi matrahı hesaplanırken sakatlık indirimi de mahsup edilecek, sakatlık indiriminin mahsubundan sonra kalan gelir vergisi matrahı üzerinden hesaplanan gelir vergisi tutarından da yıllık asgari geçim indirimi tutarının 1/12'si olan 64,93 TL mahsup edilecektir. Ancak, mahsup edilecek tutar, hesaplanan gelir vergisi tutarını aşamayacağından yalnızca 38,85 TL'lik kısmı ücretliye ödenecek ve ücretli (64,93–38,85=) 56,08 TL asgari geçim indirimi farkından yararlanamayacaktır. Buna göre, işveren mahsup edilen asgari geçim indirimi tutarı kadar yani 38,85 TL ücretliye daha fazla ödeme yapacaktır.

#### 5.5. Medeni Hal ve Çocuk Sayısının Değişmesi Durumunda Asgari Geçim İndirimi

Ücretliler, medeni durumları ve çocuk sayıları ile eşinin iş ve gelir durumu hakkında "Aile Durumu Bildirimi" ile işverenlerine bildirimde bulunacaklardır. Durumlarında herhangi bir değişiklik olması halinde (evlenme, boşanma, ölüm, doğum vb.) bu değişiklikleri işverene bir

ay içerisinde bildireceklerdir. Asgari geçim indirimi oranını etkileyen değişiklikler, söz konusu değişikliğin işverene bildirildiği tarih itibarıyla uygulanacaktır.

## 5.6. Yıllık Beyanname Veren Ücretlilerde Asgari Geçim İndirimi Uygulaması

Gelir Vergisi Kanununun 95 inci maddesi gereği ücretlerinden vergi kesintisi yapılmayan ve bu nedenle ücretlerini yıllık beyanname ile beyan etmek zorunda olan ücretlilerde asgari geçim indirimi, yıllık beyanname hesaplanan gelir vergisinin ücret gelirlerine isabet eden tutarından mahsup edilmesi suretiyle gerçekleştirilecektir. Bu kapsamdaki ücretliler, yıllık beyannameye 265 Seri Nolu Gelir Vergisi Genel Tebliği ekinde yer alan "Aile Durumu Bildirimi"ni doldurarak ekleyeceklerdir.

Kesintiye tabi olmayan ücretlerini yıllık beyanname ile beyan etmek zorunda olan ücretliler bu beyannameye diğer gelir unsurlarını da dâhil etmeleri halinde asgari geçim indirimi, yıllık beyanname sadece ücret gelirlerine isabet eden gelir vergisinden mahsup edilecektir.

Birden fazla işverenden kesinti yoluyla vergilendirilen ücret geliri elde edilmesi dolayısıyla ücret gelirinin yıllık beyanname ile beyan edilmesi halinde, yıl içinde işveren aracılığıyla asgari geçim indiriminden yararlanılması nedeniyle, yıllık beyanname asgari geçim indiriminden yararlanılması mümkün değildir.

Ücretlerinden vergi kesintisi yapılan ve işverenler aracılığıyla yıl içinde asgari geçim indiriminden yararlanan mükelleflerin, kesintiye tabi ücret gelirlerini yıllık beyannameye dâhil etmeleri halinde, beyan edilen gelir üzerinden hesaplanan vergiden, yıl içinde kendisine ödenen ücret üzerinden kesilen gelir vergisinin asgari geçim indirimi mahsup edilmeden önceki tutarı mahsup edilecektir. Böylelikle, kaynaktan vergileme sırasında ücretliye ödenmiş olan asgari geçim indirimi tutarlarının, yıllık beyanname üzerinden yapılan vergileme sonucunda da ücretlide kalması sağlanmış olacaktır.

## 5.7. Yıllık Beyanname Mahsup Edilecek 2009 Yılı Asgari Geçim İndirimi Tutarları

| ASGARİ GEÇİM İNDİRİMİNİN HESAPLANMASINA İLİŞKİN TABLO<br>(Asgari Ücret; 2009 yılı için aylık 666,00 TL, yıllık 7.992,00 TL olarak dikkate alınmıştır.) |                  |  |                                      |                                |
|--|------------------|--|--------------------------------------|--------------------------------|
| Ücretlinin Medeni Durumu<br>(1)  | AGİ Oranı<br>(2) | Matrah<br>(Yıllık Brüt Asgari<br>Ücret X AGİ Oranı)<br>(3) | İndirim Tutarı<br>[(3) X %15]<br>(4) | Aylık Tutar<br>[(4)/12]<br>(5) |
| BEKAR  | 50,00            | 3.996,00   | 599,40                               | 49,95                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞMAYAN  | 60,00            | 4.795,20   | 719,28                               | 59,94                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞMAYAN 1 ÇOCUKLU  | 67,50            | 5.394,60   | 809,19                               | 67,43                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞMAYAN 2 ÇOCUKLU  | 75,00            | 5.994,00   | 899,10                               | 74,92                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞMAYAN 3 ÇOCUKLU  | 80,00            | 6.393,60   | 959,04                               | 79,92                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞMAYAN 4 ÇOCUKLU*   | 85,00            | 6.793,20   | 1.018,98                             | 84,91                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞAN   | 50,00            | 3.996,00   | 599,40                               | 49,95                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞAN 1 ÇOCUKLU   | 57,50            | 4.595,40   | 689,31                               | 57,44                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞAN 2 ÇOCUKLU   | 65,00            | 5.194,80   | 779,22                               | 64,93                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞAN 3 ÇOCUKLU   | 70,00            | 5.594,40   | 839,16                               | 69,93                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞAN 4 ÇOCUKLU   | 75,00            | 5.994,00   | 899,10                               | 74,92                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞAN 5 ÇOCUKLU   | 80,00            | 6.393,60   | 959,04                               | 79,92                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞAN 6 ÇOCUKLU   | 85,00            | 6.793,20   | 1.018,98                             | 84,91                          |

\* Asgari ücretin 2009 yılı ilk 6 aylık dönemi için hesaplanan Gelir Vergisi Tutarı 84,91 TL olduğundan Asgari Geçim İndirimi tutarı 84,91 TL'yi aşamayacaktır.



## 5.8. 2010 Yılı Asgari Geçim İndirimi Tutarları

| ASGARI GEÇİM İNDİRİMİNİN HESAPLANMASINA İLİŞKİN TABLO<br>(Asgari Ücret; 2010 yılı için aylık 729,00 TL, yıllık 8.748,00 TL olarak dikkate alınmıştır.) |                  |  |                                      |                                |
|--|------------------|--|--------------------------------------|--------------------------------|
| Ücretlinin Medeni Durumu<br>(1)  | AGİ Oranı<br>(2) | Matrah<br>(Yıllık Brüt Asgari<br>Ücret X AGİ Oranı)<br>(3) | İndirim Tutarı<br>[(3) X %15]<br>(4) | Aylık Tutar<br>[(4)/12]<br>(5) |
| BEKÂR  | 50,00            | 4.374,00   | 656,10                               | 54,67                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞMAYAN  | 60,00            | 5.248,80   | 787,32                               | 65,61                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞMAYAN 1 ÇOCUKLU  | 67,50            | 5.904,90   | 885,73                               | 73,81                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞMAYAN 2 ÇOCUKLU  | 75,00            | 6.561,00   | 984,15                               | 82,01                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞMAYAN 3 ÇOCUKLU  | 80,00            | 6.998,40   | 1.049,76                             | 87,48                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞMAYAN 4 ÇOCUKLU*   | 85,00            | 7.435,80   | 1.115,37                             | 92,95                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞAN   | 50,00            | 4.374,00   | 656,10                               | 54,67                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞAN 1 ÇOCUKLU   | 57,50            | 5.030,10   | 754,51                               | 62,87                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞAN 2 ÇOCUKLU   | 65,00            | 5.686,20   | 852,93                               | 71,07                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞAN 3 ÇOCUKLU   | 70,00            | 6.123,60   | 918,54                               | 76,54                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞAN 4 ÇOCUKLU   | 75,00            | 6.561,00   | 984,15                               | 82,01                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞAN 5 ÇOCUKLU   | 80,00            | 6.998,40   | 1.049,76                             | 87,48                          |
| EVLİ EŞİ ÇALIŞAN 6 ÇOCUKLU   | 85,00            | 7.435,80   | 1.115,37                             | 92,95                          |

\* Asgari ücretin 2010 yılı ilk 6 aylık dönemi için hesaplanan Gelir Vergisi Tutarı 92,95 TL olduğundan Asgari Geçim İndirimi tutarı 92,95 TL'yi aşamayacaktır.

## 6. BEYANNAMENİN DOLDURULMASINA İLİŞKİN ÖRNEKLER

### ÖRNEK 1:

Eşi ücretli olarak çalışan ve üç çocuğu olan Bay (A), 2009 yılında birinci işverenden 26.000 TL, ikinci işverenden ise 24.000 TL ücret geliri elde etmiştir. Ücretlerin tamamı kesinti yoluyla vergilendirilmiş bulunmaktadır.

Birden sonraki işverenden alınan ücret (24.000 TL), 2009 yılı için 22.000 TL'lik beyan sınırını aştığı için, 50.000 TL'lik ücret gelirinin tamamı beyan edilecektir.

|  |             |
|--|-------------|
| 2009 yılında Asgari Ücretin Yıllık Brüt Tutarı (666 TL X 12) | 7.992 TL    |
| Mükellefin Asgari Geçim İndirimi Oranı                       | % 70        |
| – Mükellefin kendisi için %50                                |             |
| – Mükellefin çocukları için %20                              |             |
| Asgari Geçim İndirimine Esas Tutar (7.992 TL X % 70)         | 5.594,40 TL |
| Asgari Geçim İndiriminin Yıllık Tutarı (5.594,40 TL X % 15)  | 839,16 TL   |

Yukarıdaki tabloda yer alan yıllık asgari geçim indirimi tutarı, ücretlinin yıl içinde net ücreti hesaplanırken kesinti yapılacak vergi tutarından mahsup edilmek suretiyle mükellefe yansıtılmıştır.

Yıllık gelir vergisi beyannamesi verilmesi nedeniyle beyanname üzerinden hesaplanan 9.500 TL'lik ödenecek gelir vergisinden, asgari geçim indirimi mahsup edilmeden önceki vergi kesintisi tutarları toplamı olan (3.992+3.645) 7.637 TL\* beyanname üzerinden mahsup edilecektir. Böylece mükellef, 1.863 TL gelir vergisi ödeyecektir. Bu durumda ödenecek gelir vergisi aşağıdaki gibi hesaplanmıştır:

|  |                 |
|--|-----------------|
| Ücret Kazancı (26.000 TL+24.000 TL)  | 50.000 TL       |
| SSK prim ödemesi (50.000 TL X %15)   | 7.500 TL        |
| Kalan  | 42.500 TL       |
| Vergiye Tabi Gelir (Matrah)  | 42.500 TL       |
| <b>Hesaplanan Gelir Vergisi</b>  | <b>9.500 TL</b> |
| Mahsup Edilecek Gelir Vergisi (3.992 TL+3.645 TL)<br>(Asgari Geçim İndirimi Mahsup Edilmeden Önceki Vergi) | 7.637 TL        |
| <b>Ödenecek Gelir Vergisi (9.500 TL-7.637 TL)</b>  | <b>1.863 TL</b> |

\*Gelir vergisi hesaplanırken, %15 oranında sigorta ve işsizlik prim kesintisi yapılmıştır.

## ÖRNEK 2:

Yabancı bir ülke konsoloslüğünde çalışan ve ücret istisnasından yararlanmayan Türk uyruklu Bayan (B) isimli hizmet erbabı 2009 yılında 40.000 TL ücret geliri elde etmiştir. Mükellef aynı zamanda 30.000 TL işyeri kira geliri elde etmiş olup, kira ödemesi üzerinden yıl içinde 6.000 TL kesinti yapılmıştır. Bayan (B)'nin eşi çalışmamakta ve bir çocuğu bulunmaktadır.

Bu gelirleri için 2010 yılında vereceği yıllık beyanname asgari geçim indirimi aşağıdaki şekilde hesaplanacaktır.

|  |             |
|--|-------------|
| 2009 yılında Asgari Ücretin Yıllık Brüt Tutarı ( 666 TL X 12 ) | 7.992 TL    |
| Mükellefin Asgari Geçim İndirimi Oranı                         | % 67,5      |
| - Mükellefin kendisi için %50                                  |             |
| - Mükellefin eşi için %10                                      |             |
| - Mükellefin çocukları için %7,5                               |             |
| Asgari Geçim İndirimine Esas Tutar (7.992 TL X %67,5)          | 5.394,60 TL |
| Asgari Geçim İndiriminin Yıllık Tutarı (5.394,60 TL X %15)     | 809,19 TL   |

Ücret geliri ve işyeri kira geliri nedeniyle verilen yıllık beyanname üzerinden hesaplanan gelir vergisi tutarı 13.800 TL'dir. Yıllık beyanname hesaplanan vergi toplamından, ücret gelirin e isabet eden vergi tutarı olan 8.825 TL'den asgari geçim indirimi tutarı olan 809,19 TL beyanname üzerinden mahsup edilecektir. Böylece yıllık beyanname ile bildirilen ücret gelirin e isabet eden vergiden, asgari geçim indirimi tutarı mahsup edilerek indirim tutarı ücretliye yansıtılacaktır. Bu durumda ödenecek gelir vergisi aşağıdaki gibi hesaplanacaktır:

|  |                    |
|--|--------------------|
| Ücret Kazancı  | 40.000 TL          |
| SSK prim ödemesi (40.000 TL X %15)   | 6.000 TL           |
| Kalan  | 34.000 TL          |
| İşyeri Kira Geliri   | 30.000 TL          |
| Kira Gideri (30.000 TL X %25)  | 7.500 TL           |
| Kalan  | 22.500 TL          |
| Vergiye Tabi Gelir (Matrah) (34.000 TL+22.500)   | 56.500 TL          |
| <b>Hesaplanan Gelir Vergisi</b>  | <b>13.800 TL</b>   |
| Kira stopajı (30.000 TL X %20)   | 6.000 TL           |
| Mahsup Edilecek Asgari Geçim İndirimi<br>(Ücret Gelirine İsbet Eden Kısmıdan İndirilmek Üzere) | 809,19 TL          |
| Mahsup Edilecek Vergiler Toplamı (6.000 TL+ 809,19 TL )  | 6.809,19 TL        |
| <b>Ödenecek Gelir Vergisi (13.800 TL - 6.809,19 TL )</b>                                       | <b>6.990,81 TL</b> |

Diğer taraftan, ücret gelirin e isabet eden vergi tutarının, asgari geçim indirimi tutarından az olması halinde sadece ücret gelirin e isabet eden vergi kadar kısım mahsup edilecek olup, aşan kısım diğer gelirlere isabet eden vergiden mahsup edilmeyecektir.

### ÖRNEK 3:

Bay (C)'nin 2009 yılında elde ettiği gelirlerine ilişkin bilgileri aşağıdaki gibidir:

|  |           |
|--|-----------|
| (A) Özel Okulundan elde ettiği ücret kazancının yıllık tutarı      | 35.000 TL |
| (B) Özel Dershanesinden elde ettiği ücret kazancının yıllık tutarı | 30.000 TL |

Mükellef, iki ayrı işverenden ücret geliri elde etmekte olup, ücretlerin tamamı kesinti yoluyla vergilendirilmiş bulunmaktadır. Ödevli, yıl içinde en fazla ücret aldığı işvereni aracılığıyla asgari geçim indirimi uygulamasından yararlanmıştır.

Mükellef yıl içinde (6.057,50 TL+4.910 TL) 10.967,50 TL\* kesinti yoluyla vergi (asgari geçim indirimi mahsup edilmeden önceki vergi kesintisi tutarı) ve 9.750 TL SSK primi ödemesinde bulunmuştur.

Mükellef ayrıca, kendisine, eşine ve küçük çocuklarına ilişkin 4.000 TL eğitim ve sağlık harcamasında, Milli Eğitim Bakanlığına bağlı (A) İlköğretim Okuluna da 2.000 TL bağışta bulunmuştur.

Birinci işverenden alınan ücret hariç, ikinci işverenden alınan ücret toplamı 2009 yılı için 22.000 TL olan beyan sınırını aştığı için birinci ve ikinci işverenden alınan toplam (35.000 TL+30.000 TL) 65.000 TL ücret gelirinin tamamı beyan edilecektir.

Mükellef gelir vergisi matrahının tespitinde;

- Beyan ettiği gelirinin % 10'unu aşmaması, Türkiye'de yapılması ve gelir veya kurumlar vergisi mükellefiyeti bulunan gerçek veya tüzel kişilerden alınacak belgelerle tevsik edilmesi şartıyla, mükellefin kendisi, eşi ve küçük çocuklarına ilişkin olarak yapılan eğitim ve sağlık harcamalarını,
- Genel ve özel bütçeli kamu idarelerine, il özel idarelerine, belediyelere ve köylere bağışlanan okul, sağlık tesisi ve yüz yatak (kalkınmada öncelikli yörelerde elli yatak) kapasitesinden az olmamak üzere öğrenci yurdu ile çocuk yuvası, yetiştirme yurdu, huzurevi, bakım ve rehabilitasyon merkezi inşası dolayısıyla yapılan harcamalar veya bu tesislerin inşası için bu kuruluşlara yapılan her türlü bağış ve yardımlar ile mevcut tesislerin faaliyetlerini devam ettirebilmeleri için yapılan her türlü nakdî ve aynî bağış ve yardımların tamamını,

gelir vergisi beyannamesinde bildirilecek gelirlerden indirim konusu yapabilecektir.

Buna göre; mükellef tarafından 2009 takvim yılında yapılan 4.000 TL eğitim ve sağlık harcaması ile (A) İlköğretim Okuluna yaptığı 2.000 TL'lik bağışın tamamını gelir vergisi matrahından indirilebilecektir.

**Mükellefin beyanı aşağıdaki gibi olacaktır:**

|  |                     |
|--|---------------------|
| <b>Ücret Kazancı</b>   | <b>65.000 TL</b>    |
| SSK Prim Ödemesi   | 9.750 TL            |
| Kalan (65.000 TL – 9.750 TL)   | 55.250 TL           |
| Eğitim ve Sağlık Harcaması   | 4.000 TL            |
| Eğitim ve Sağlık Tesislerine İlişkin Bağış ve Yardımlar                                | 2.000 TL            |
| İndirimler Toplamı (4.000 TL + 2.000 TL)   | 6.000 TL            |
| Vergiye Tabi Gelir (Matrah) (55.250 TL - 6.000 TL)                                     | 49.250 TL           |
| <b>Hesaplanan Gelir Vergisi</b>  | <b>11.322,50 TL</b> |
| Mahsup Edilecek Gelir Vergisi<br>(Asgari Geçim İndirimi mahsup edilmeden önceki vergi) | 10.967,50 TL        |
| <b>Ödenecek Gelir Vergisi</b>  | <b>355 TL</b>       |

\* Gelir vergisi hesaplanırken, %15 oranında sigorta ve işsizlik prim kesintisi yapılmıştır.

**7. BEYANNAMENİN DOLDURULMASINDA DİKKAT EDİLECEK HUSUSLAR**

- Beyanname, bir örnek olarak doldurulacaktır.
- Mavi veya siyah tükenmez kalem kullanılarak BÜYÜK MATBAA HARFLERİ ile doldurulacaktır.
- Kurşun kalem kesinlikle kullanılmayacaktır.
- Her kutuya bir harf ve rakam yazılacaktır.
- Silinti ve kazıntı yapılmayacak, okunaklı düzenlemeye özen gösterilecektir.
- Rakamlar arasına herhangi bir işaret konulmayacaktır.
- Bilgiler ilgili alana sığıdığı kadar yazılacaktır.
- Sayısal ifadeler Romen rakamı ile yazılmayacaktır.
- Alfabetik karakterler sola, sayısal karakterler sağa yanaşık olarak yazılacaktır.
- Kelimeler arasında bir karakter boşluk bırakılacaktır.
- Noktalama işaretinden sonra boşluk bırakılmayacaktır.
- 1-4 No'lu alanlara kimlik bilgileri, nüfus cüzdanında yazılı olduğu şekilde ve kısaltılmadan aynen yazılacaktır. Kimlik bilgilerinin ayrılan alana sığmaması durumunda, isimler sığıdığı kadarıyla yazılacaktır.
- 5 No'lu doğum yeri alanına, ilçe adı yazılacaktır. İlçenin ayrı bir adı yoksa il adı yazılacaktır. Köy ve bucak ismi yazılmayacaktır.
- 6 No'lu uyruğu alanına, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olanlar T.C. rumuzunu, başka ülke tabiiyetinde olanlar ise, ülkelerinin Uluslararası Trafik Kodunu yazacaklardır.
- 7 No'lu alanda doğum tarihi gün, ay ve yıl olarak belirtilecektir.
- 9 No'lu mesleği alanına mükellefin esas uğraş konusu yazılacaktır. Birden fazla meslekle uğraş söz konusu ise ağırlıklı olan yazılacaktır.
- 11-12 No'lu adres alanına mahalle, cadde/sokak bilgileri yazılacak ve posta kodu muhakkak belirtilecektir. Adres bilgileri açık bir şekilde alanlara sığıyorsa kısaltma yapmadan yazılacaktır. Alanlara sığmaması halinde anlaşılır kısaltmalar yapılabilir.
- 14 No'lu alana varsa telefon numarası alan kodu ile birlikte yazılacaktır.

## VERGİNİZİ ÖDEYEBİLECEĞİNİZ ANLAŞMALI BANKALAR

|                                     |
|-------------------------------------|
| AKBANK T.A.Ş.                       |
| ALBARAKA TÜRK KATILIM BANKASI A.Ş.  |
| ALTERNATİFBANK A.Ş.                 |
| ANADOLUBANK A.Ş.                    |
| ASYA KATILIM BANKASI A.Ş.           |
| CITIBANK A.Ş.                       |
| DENİZBANK A.Ş.                      |
| EUROBANK TEKFEN A.Ş.                |
| FİNANSBANK A.Ş.                     |
| FORTİSBANK A.Ş.                     |
| HSBC BANK A.Ş.                      |
| ING BANK A.Ş.                       |
| KUVEYT TÜRK KATILIM BANKASI A.Ş.    |
| ŞEKERBANK T.A.Ş.                    |
| T.C. ZİRAAT BANKASI A.Ş.            |
| TEKSTİLBANK A.Ş.                    |
| TURKISHBANK A.Ş.                    |
| TURKLAND BANK A.Ş.                  |
| TÜRK EKONOMİ BANKASI A.Ş.           |
| TÜRKİYE FİNANS KATILIM BANKASI A.Ş. |
| TÜRKİYE GARANTİ BANKASI A.Ş.        |
| TÜRKİYE HALK BANKASI A.Ş.           |
| TÜRKİYE İŞ BANKASI A.Ş.             |
| TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI T.A.O.     |
| YAPI KREDİ BANKASI A.Ş.             |